

Opracowanie i prowadzenie: Joanna Witek

„Przemoc i agresja w szkole, radzenie i zapobieganie im”.

Cele:

- uświadomienie nauczycielom możliwości wystąpienia zachowań agresywnych na terenie szkoły szpitalnej
- pogłębienie wiedzy na temat właściwego zachowania w obliczu zachowań agresywnych
- zapoznanie z metodami zapobiegania i radzenia sobie w sytuacjach zachowań agresywnych
- poszerzenie wiadomości na temat mechanizmów powstawania zachowań agresywnych i przemocy

Metody i techniki pracy:

Projekcja filmu, dyskusja, wykład, rozmowa kierowana, „burza mózgów”.

Środki dydaktyczne:

- arkusze papieru
- pisaki, długopisy
- kartki z wypisanymi zachowaniami
- ksero materiału teoretycznego na temat agresji.

Czas trwania:

I część - projekcja filmu 15 min.

II część - teoretyczna 60 min.

III część - warsztaty 30 min.

Przebieg rady:

I część – projekcja filmu.

1. Prowadząc radę zapoznałam koleżanki z tematem rady i prosiłam o uważne oglądnięcie filmu dokumentalnego z cyklu >Bez fikcji< pt. „Szkoła bicia”. Zawarte w filmie treści były bardzo przydatne do dyskusji w dalszej części rady.

II część – teoretyczna.

1. Zaproszona na spotkanie psycholog- pani I.J. przedstawiła swoją wypowiedź związaną z filmem i zachęciła kol. do rozmowy na temat odczuć związanych z obejrzanym materiałem dokumentalnym. Omówiła kilka przykładów zachowań agresywnych i przemocy spotkanych w swojej pracy oraz jakich metod i sposobów użyła, aby te zachowania zmniejszyć lub je wyeliminować.

2. Po pożegnaniu pani psycholog, zapoznałam radę pedagogiczną z procedurą siedmiu kroków wg. Olweusa, które przeciwdziałają przemocy pomiędzy uczniami. Następnie przedstawiłam ogólne wskazówki na temat:

- Jak rozmawiać z młodzieżą?

- Jak postępować, by zmniejszyć zachowania agresywne?

Przedstawiłam najważniejsze obszary, które powinny znaleźć się w pytaniach ankietowych, dotyczących przemocy i agresji a następnie zapoznałam z kwestionariuszem „Moje życie” i omówiłam, jak prawidłowo go przeprowadzić.

Wywiązała się dyskusja na temat skąd młodzież i dzieci biorą wzorce niewłaściwych zachowań oraz czy nauczyciele w dzisiejszych czasach mają tyle autorytetu by temu zapobiec.

III część – warsztaty.

Po dyskusji zaproponowałam koleżankom zajęcia praktyczne. Rozdałam arkusze papieru, rada podzieliła się na 4 grupy. Każda grupa otrzymała określone zachowania i miała za zadanie wypisać pozytywy i negatywy wypływające z tych zachowań.

I gr.- Co ma z zachowań agresywnych uczniów?

II gr.- Co ma z zachowań uległych uczniów?

III gr.- Agresywny nauczyciel – co z tego ma?

IV gr.- Uległy nauczyciel – Co z tego ma?

Po zakończonej pracy grupy przedstawiały swoje propozycje argumentując swoje wybory, każdy nauczyciel próbował odpowiedzieć sobie na pytanie jakim typem nauczyciela jest i co może zmienić. Grupy dzieliły się swoimi odczuciami i próbowały odpowiedzieć na pytanie, czy materiały i problematyka rady pedagogicznej pomogą im w pracy zawodowej i ułatwią kontakt z dzieckiem.

Podsumowanie.

Rada szkoleniowa miała pogłębić wiedzę koleżanek na temat zachowań agresywnych i przemocy oraz podsunąć przykłady właściwego reagowania w przypadku występowania tychże zachowań. Zadaniem nauczyciela nie jest tylko właściwe reagowanie, ale przede wszystkim takie działania, aby zapobiegać ich występowaniu i uświadamianie dzieciom, że istnieją inne sposoby rozwiązywania problemów, z którymi spotykają się w swoim młodym życiu.

PROCEDURA SIEDMIU KROKÓW WG. OLWEUSA DO PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY POMIĘDZY UCZNIAMI.

I- krok ; zauważenie i opisanie sytuacji.

Nauczyciel poważnie traktuje wszystkie objawy agresji słownej oraz fizycznej, nastawia się na zauważenie i interweniowanie, zajmuje się wszystkimi uczestnikami przemocy tj. sprawcą, ofiarą, obserwatorem, panuje nad swoimi emocjami, dba o godność wszystkich uczestników.

II- krok ; przerwanie agresji.

Nauczyciel blokuje przejawy agresji, prezentuje się jako rozjemca a nie przeciwnik, nie pozwala na ucieczkę agresorom, nazywa sytuację po imieniu, zapowiada wyciągnięcie konsekwencji, zachowuje spokój podczas interwencji.

III- krok ; czas do namysłu.

Nauczyciel ustala ze stronami miejsce i czas wyjaśnienia zajścia oraz zastanawia się nad rozwiązaniem sytuacji, wydaje zakaz kontaktowania się ze sobą stron, daje czas na ochłonięcie emocjonalne.

IV- krok ; rozszerzenie bazy informacyjnej.

Nauczyciel zbiera dane od każdej strony, co się stało, kto był w to zaangażowany, jakie są punkty widzenia, jakie potrzeby zostały naruszone przez to zajście.

V- krok ; określanie celów, co chciałbyś osiągnąć.

Nauczyciel określa jakie cele chce osiągnąć w tej interwencji, obmyśla jedną lub kilka dróg jakimi można dojść do tego celu, ustala jakie cele mają do realizacji zaangażowane osoby.

VI-krok; planowanie i realizacja zapowiedzianych konsekwencji.

Nauczyciel podejmuje się mediacji między stronami, aby ustaliły dobre rozwiązanie, dba aby to rozwiązanie zawierało zapowie – dziane konsekwencje np. pokrycie kosztów naprawy, publiczne przeprosiny, dba o ścisłe określenie czasu w jakim ma to być wykonane.

VII- krok ; kontrola przebiegu i ocena sukcesu interwencji.

Nauczyciel ustala, jak przebiega realizacja ustalonych działań, ocenia, jak zmieniają się emocje osób zaangażowanych w to zdarzenie, sprawdza efekty interwencji w kontekście procesu grupowego.

OGÓLNE WSKAZÓWKI NA TEMAT, JAK ROZMAWIAĆ Z MŁODZIEŻĄ.

Aby rozmowa z młodzieżą dała oczekiwane efekty, musimy pamiętać o kilku podstawowych, ale bardzo ważnych zasadach:

- traktuj tak samo dużych i małych
- rozmawiaj z nimi jak z dorosłymi partnerami
- nie narzucaj im swoich poglądów

- akceptuj zmienność ich poglądów
- dyskretnie ukazuj granice i kierunki postępowania
- pamiętaj, że bardzo mocno przeżywają ocenianie
- nigdy nie kompromituj nikogo przed rówieśnikami
- o ich cechach cielesnych nigdy nie mów krytycznie
- staraj się być autentyczny w kontaktach z nimi

JAK POSTĘPOWAĆ BY ZMNIJSZYĆ ZACHOWANIA AGRESYWNE

1. Nie odrzucaj ucznia agresywnego – nie przekreślaj ucznia z góry, daj mu szansę na poprawę, pomóż mu się zmienić.
2. Nie kompromituj – dziecko to mały człowiek, ma swoją godność i duszę, rozmawiaj z nim indywidualnie.
3. Stwarzaj szansę sukcesu – daj mu możliwość wykazania się, pokaż że może zrobić coś dobrego.
4. Włączaj w wartościowe prospołeczne działania.
5. Chroń przed wpływem negatywnych wzorów – pokaż granicę między dobrem a złem, dyskretnie podsuwaj sytuacje do pozytywnych działań.
6. Dostarczaj wzorów pozytywnych.
7. Nagradzaj zachowania pozytywne – nawet te najmniejsze objawy pozytywnego działania, pochwałą można więcej zdziałać niż krzykiem.
8. Zmniejszaj ilość kar, ignoruj niektóre niewłaściwe zachowania, jeśli nie są zagrażające.
9. Nie prowokuj rodziców do nasilania kar – zmniejszajmy agresywne zachowania rodziców w stosunku do dziecka.
10. Podkreślaj w rozmowach z rodzicami każde pozytywne zachowanie dziecka – pokaż im, że ich dziecko też może być dobre, niech rodzice utrwalają w dziecku pozytywne cechy i zachowania.

Aby zbadać sytuację w szkole czy klasie, można przeprowadzić ankietę. Pytania ankietowe mogą dotyczyć następujących obszarów:

- sposób uczestniczenia w sytuacjach przemocy – świadek, ofiara, sprawca bądź brak doświadczeń
- form przemocy obecnych w szkole – trzeba wziąć pod uwagę przemoc fizyczną, psychiczną, słowną oraz odizolowanie
- miejsc związanych z przemocą
- sprawców przemocy – z jakich klas pochodzą, jaka płeć, osoby spoza szkoły
- częstotliwości znęcania się – jak często dziecko doświadcza aktów przemocy
- sposobów, w jaki nauczyciele próbują przerwać przemoc
- częstotliwość informowania nauczycieli i rodziców przez ofiary o sytuacjach przemocy
- sposobów działania sprawcy.

Bardzo ważną sprawą jest przeprowadzona prawidłowo rozmowa z uczniem, u którego zaobserwowano zachowania agresywne. Miejscem rozmowy nie może być korytarz szkolny lub pokój nauczycielski lecz pomieszczenie zapewniające intymność, spokój i brak udziału świadków.

Wskazówki dla nauczyciela do przeprowadzenia rozmowy z uczniem:

- powiedzieć jasno co widzisz, opisać zachowanie ucznia np. „widzę że na przerwach zaczepiasz młodszych...”
- upewnić ucznia że chcesz mu pomóc a nie osądzać i karać
- dać uczniowi szansę wypowiedzenia się, wysłuchać jeśli mówi o sobie i o szkole, reasumować - jak go rozumiałaś
- jeśli uczeń milczy – wrócić jeszcze raz do propozycji swojej chęci pomocy, zaprosić do wspólnego rozwiązania problemu np. „przypuszczam, że i ty możesz mieć dobre pomysły...”
- jeśli chcemy zaprosić rodziców, poinformuj o tym ucznia
- w czasie rozmowy uważnie słuchaj, mów tylko tyle, ile koniecznie trzeba. Jeśli uczeń milknie, zadawaj otwarte pytania. Przekazuj też swoje zrozumienie np. „rozumiem, że jest ci przykro”.
- Nie oceniaj, nie krytykuj. Starajmy się jak najmniej doradzać. Celem tej rozmowy jest kontakt, zaufanie i współpraca ucznia.

W klasie możemy przeprowadzić badanie, które pokaże czy dzieci na terenie szkoły czy innej placówki spotykają się z zachowaniami i działaniami agresywnymi. Będzie to badanie kwestionariuszem „Moje życie w szkole”. Jak prawidłowo przeprowadzić to badanie – oto wskazówki:

1. Wypełnienie zajmuje około 30 – 40 minut.
2. Podkreślić anonimowość badań.
3. Wszystkie dzieci wypełniają kwestionariusz w jednym czasie, na tej samej lekcji.
4. Wyjaśnić uczniom dlaczego będą wypełniać ten kwestionariusz, np. Chcielibyśmy dowiedzieć się co się dzieje z dziećmi w szkole.
5. Przeczytać uczniom co najmniej pierwszy punkt i pokazać jak go wypełnić.
6. Kwestionariusz powinien być dodatkowo czytany przez prowadzącego, pytanie po pytaniu, by nie dyskryminować uczniów mających problem z czytaniem.
7. Stworzyć odpowiednią atmosferę, dopilnować by uczniowie pracowali sami, nie podglądali i nie rozmawiali ze sobą.
8. Uczniowie nieobecni wypełniają kwestionariusz po przyjeździe do szkoły (lista osób nieobecnych).

Program przeciwdziałania przemocy powinien objąć:

- całą szkołę, uczniów, nauczycieli, rodziców i administrację
- zawierać elementy motywacyjne angażujące dorosłych i uczniów, głównie poprzez zwiększenie świadomości problemu, jego mechanizmów i konsekwencji
- uruchomić komunikację między dorosłymi, dziećmi i podgrupami szkolnej społeczności
- edukować o sposobach jak działa (uczniów, nauczycieli, rodziców)
- ustalać normy i sposoby ich egzekwowania oraz wprowadzać je w życie
- doprowadzić do powstania w szkole systemu przeciwdziałania i do jego działania na stałe.